

УДК 338.2:340.13

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2021.4.19>

Т. Л. Шестаковська

доктор наук з державного управління,
ректор Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права

К. О. Басенко

кандидат економічних наук,
доцент Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права

О. В. Полякова

кандидат економічних наук, доцент,
доцент Чернігівського інституту інформації, бізнесу і права

МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЗАКОНОДАВСТВА В ЕКОНОМІЧНОМУ КОНТЕКСТІ ПРЕВЕНТИВНИХ ЗАХОДІВ ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

У статті обґрунтована необхідність розвитку соціально-економічної системи та її інститутів в сучасних умовах на основі використання інструментарію оцінки якості законодавства України. Запропоновано методологічний підхід до оцінки якості законодавства на основі конкретних критеріїв та показників. Встановлено, що якість законодавства – це передусім відповідність його змісту та цілей потребам населення і реальній економічній ситуації під час законопроектної роботи. Закон досягне своєї мети (стане якісним) лише тоді, коли ще в передзаконній стадії глибоко й усебічно буде вивчено громадську думку, яка відображає назрілі потреби зовнішнього середовища, коли законодавцем об'єктивно урахуються ці потреби та закріпляться в законодавчому акті. Розроблено загальні показники оцінки якості законодавства України, які передбачають аналіз забезпечення законом, структурну ефективність нормативно-правових актів, рівень забезпечення реалізації законів, можливості інтерпретації законодавства, аналіз імплементації у законодавство України ратифікованих міжнародних договорів та, у свою чергу, призначені для можливості розробки в економічному контексті превентивних заходів інституційного розвитку. Перш ніж переходити до обґрунтування та характеристики показників якості законодавства, слід керуватися такими двома обставинами: 1) показник якості законодавства – це засіб розкриття стану якості законодавства стосовно якогось її критерію. Саме критерій визначає зміст показника; 2) показників, за допомогою яких (завдяки певній простій формулі) можна оцінити якість законодавства, не існує. Складність поняття «якість законодавства» зумовлюється складністю системи її показників. Це, у свою чергу, означає складність процедури використання показників якості законодавства. Перераховані загальні показники оцінки якості законодавства повинні визначатися на етапі планування правового моніторингу (підготовча стадія) і можуть бути уточнені в процесі проведення моніторингу стосовно особливостей конкретних суспільних відносин, які виступають об'єктом нормативного регулювання. Крім того, оцінка якості законодавства повинна здійснюватися по ряду галузевих показників, що відображають специфіку нормотворчої та правозахисної діяльності в оціночній сфері.

Ключові слова: соціально-економічна система, інституційний розвиток, якість законодавства, нормативно-правові акти, ефективність закону.

Постановка проблеми. Врегулювання проблем якості законодавства набуває нагальної актуальності в сучасних умовах, адже безпосередньо враховує соціально-економічні інтереси усіх громадян країни, сприяє формуванню

позитивних результатів від реалізованих економічних реформ в політичній й законодавчій сферах. Сучасний розвиток інституційних векторів прогнозування рівня якості законодавства, зростання його ефективності, соціальної орієнтова-

ності, покращення його регулювальної ролі в стійкому розвитку соціально-економічних відносин. Досягнення належного рівня якості законодавчих актів є соціально-правовим ідеалом. Цей процес потребує алгоритмічності, зваженості кроків, проведення законодавчої реформи й глибокого наукового аналізу досліджуваного питання. Проблема розробки стабільної, внутрішньо збалансованої системи законодавства пов'язується із інтенсифікацією законотворчої діяльності ідентифіковано основні її проблеми: безсистемність, неузгодженість, суперечливість між окремими законодавчими положеннями, правова неврегульованість загально суспільних відносин, недостатня наукова обґрунтованість нормативно-правових актів, невідповідність їх суспільним потребам тощо.

Аналіз останніх досліджень. В Україні проблема представлена фундаментальними дослідженнями окремих аспектів нормативно-правового регулювання економіки дають такі авторитетні вчені, як А. Александров, С. Алексєєв, В. Афанасьєв, Н. Барабашева, А. Венгеров, В. Гордієнко, А. Денісов, В. Кудрявцев, Б. Куркін, Т. Радько, Ю. Тихомиров та ін.

Метою статті є дослідження методологічних підходів до визначення інвестиційної привабливості фінансових ринків України та її прогнозування.

Виклад основного матеріалу. На відміну від більшості країн Західної Європи, де законодавство формується під впливом соціально-економічних відносин, зміни в Україні відбуваються протилежним чином – соціально-економічні відносини формуються за допомогою законодавства. Внаслідок цього якість нормативно-правового регулювання обмежується суперечливим сприйняттям населенням інструментарію розвитку сучасної економіки.

Все більшої значущості набуває процес глобалізації, який впливає на різні сфери життя суспільства, особливо – економічну. За останні десятиліття розширилися і ускладнилися міждержавні відносини, підвищився рівень інтеграції національних економік в світовий вимір. Інтеграція української економіки у світову ставить задачу підвищення її конкурентоспромож-

ності. Суттєвою рисою економічної системи України, як і раніше залишається сировинний характер, який надає негативний вплив на її характеристику в цілому. Це обумовлює необхідність і особливу, значимість діяльності держави, спрямованої на приведення соціально-економічної системи у відповідність до вимог часу і забезпечення ефективного економічного розвитку. Найважливішим інструментом цієї діяльності має стати законодавство, яке повинно відповідати актуальним потребам суспільства і здатне регулювати суспільні відносини в економічній сфері.

В економічних системах змішаного типу законодавство повинно бути направлено на ефективний розвиток економіки та її інституцій, забезпечення балансу інтересів різних верств населення і держави. Економіка, в свою чергу, робить зворотний вплив на нормативно-правову базу. При цьому як правова, так і економічна складова мають реальну вагу в регулюванні змішаної економічної системи. Наприклад, процес розподілу матеріальних благ в основі має природні економічні регулятори, однак його порядок і умови визначаються законодавством.

Процес формування нової стабільної економічної системи та її інститутів ще не завершений і може бути успішним тільки при якісному законодавстві. У сучасному суспільстві законодавство сприяє реалізації економічних та інших інтересів, а економіка слугує засобом реалізації цілей законодавства. Це дозволяє говорити про те, що якість правових норм багато в чому залежить від їх відповідності всім іншим компонентам соціально-економічної системи. Особливість законодавства полягає в тому, що воно може бути однією з найбільш стабільних і стійких складових таких систем. Тому законодавство повинно підтримувати стабільність економіки в тому випадку, коли природні економічні механізми не можуть цього забезпечити.

Сучасний стан інституціонального середовища економічної системи України дозволяє стверджувати, що на сьогодні його якісні та кількісні характеристики є неоптимальними для подальшого ефективного розвитку країни. Інституціональне середовище українського суспільства є

складним феноменом, в якому поєднуються інститути, успадковані від колишньої централізовано-планової економіки, новостворені інститути ринку, а також їх гібридні форми. Маючи принципово різні механізми побудови і функціонування, такі інститути не відрізняються міцними системоутворюючими зв'язками і в силу цього не складають єдиного когерентного цілого. Як наслідок – система знаходиться в нестійкому стані, оскільки не має дієвих механізмів встановлення і підтримання порядку, а також не створює умов для прогресивного розвитку.

Для формування більш чіткого розуміння проблеми розвитку нашого суспільства та розробки шляхів подолання кризової ситуації необхідно, в першу чергу, забезпечити якість законодавства.

Якість права загалом і галузевого законодавства зокрема останніми роками стали предметом активного наукового дослідження. Попри це, навколо проблеми якості законодавства України ще чимало дискусійних питань.

Отже, можна констатувати, що стосовно визначення якості законодавства та його складових сьогодні існує широкий доктринальний плюралізм; перелік компонентів якості доволі об'ємний (від гуманітарних до юридичних чинників); міжнародні стандарти ґрунтуються на неформалізованих критеріях; юридичні акти положень про якість законодавства не містять.

Дослідження шляхів удосконалення законодавства України передбачає насамперед виявлення юридичних гарантій досконалості нормативно-правових актів, що зобов'язує до пошуку формальних характеристик якості та способів їх юридичної регламентації.

Система науково обґрунтованих критеріїв і показників є інструментарієм оцінювання якості законодавства. Пошук критеріїв і показників якості – початковий, але безперервний процес вивчення результативності законодавства.

На нашу думку, дослідження теоретичних основ оцінювання якості законодавства передбачає вирішення трьох взаємопов'язаних завдань:

1) визначення предмета оцінювання – якості законодавства. Оцінювання якості

законодавства в цілому можна проводити тільки на основі оцінювання ефективності кожного елемента: конкретного закону з супроводжувальними його законодавчими і підзаконними актами, «звичайних» галузей законодавства і комплексних законодавчих масивів;

2) встановлення критеріїв і показників оцінювання якості законодавства;

3) визначення методики (процедури) оцінювання.

Існує думка, що еталоном оцінювання якості правової норми є мета даної норми, оскільки саме мета норми акумулює соціально-економічні інтереси, відповідність норми суспільним потребам, її зв'язок з іншими нормами права. Першочерговим завданням при визначенні показників якості є чітке з'ясування мети правової норми, що саме по собі є певною проблемою. Однак навіть при встановленні мети визначити показник якості не завжди просто. Цей показник є кількісною характеристикою якості правової норми, проте мета правової норми не завжди має певне числове вираження й може вимірюватися тільки за шкалою «більше – менше». У цьому разі визначення показника якості полягає у виборі найістотніших ознак, що дають змогу порівняти стан даного явища до і після введення нової норми [1].

На нашу думку, правильним є твердження, що якість будь-якої норми відносна. Відтак, у процесі досліджень необхідно прагнути до визначення неминучого рівня збоїв, не роблячи поспішних висновків про неефективність досліджуваної норми тільки на тій підставі, що порушення мало місце. При цьому не слід упадати в іншу крайність і робити висновок про те, що хоча порушення й мало місце, але всі норми якісні [2].

Поняття якості не вичерпується лише його метою та результатом. Сюди необхідно включити ще й третій компонент – засоби досягнення результату, адже визначення якості потребує аналізу результату, мети та засобів її досягнення. Саме названі показники, на думку вченого, і є критеріями якості законодавства. Зокрема, такої самої позиції ми дотримуємось, вказуючи, що критеріями якості правових норм, які дозволяють повно судити про їх якість,

є мета, засіб і результат правового регулювання. Показниками якості слугуватимуть різні варіанти їх співвідношення, які визначають рівень якості правових норм (низький, середній або високий). Загальна мета права полягає в забезпеченні справедливого регулювання взаємовідносин особистості, суспільства і держави. Між правовими цілями різного рівня (норм, інститутів, галузей права) існує тісний взаємозв'язок. Системний характер права вимагає, щоб цілі його норм розглядалися не ізольовано, а у взаємозв'язку, в сукупності принципів і норм даної системи [3].

Отже, оскільки критерій – це мірило, еталон, вимоги, оцінювання явища; ознака, взята за основу класифікації, то, на нашу думку, існуючу систему критеріїв якості законодавства (мету, засіб та результат), слід розглядати як еталони, на основі яких здійснюється оцінювання якості.

Як було зазначено вище, кожен з елементів системи законодавства (галузь, законодавчий інститут, нормативно-правовий акт, блок нормативно-правових актів) має власну мету, через які досягається позначена генеральна мета.

У наукових дослідженнях пропонуються різні критерії оцінювання якості правових актів. До них можна віднести:

1) періодичний розгляд питання про виконання закону;

2) планування та фінансування заходів, спрямованих на наукові (у тому числі соціологічні) дослідження виконання закону;

3) визначення на підставі зазначених досліджень громадської думки про якість та ефективність відповідного закону.

На основі результатів дослідження нами запропоновані наступні критеріїв оцінювання якості законодавства в економічному контексті превентивних заходів інституційного розвитку:

1) систематичне та всебічне вивчення соціально-економічної дійсності, найбільш типових ситуацій застосування закону, що дає підстави встановити тенденції, які реально виявляють чинники, що або сприятливо або негативно впливають на дію закону;

2) розглядаючи закон як систему, необхідно вивчати й аналізувати дії закону

як багатогранного явища. Тут передусім варто здійснити: а) аналіз ефективності дії норм закону; б) дослідження ефективності законодавчого інституту; в) вивчення чинності закону в цілому з урахуванням специфіки регульованих ним правовідносин; г) оцінювання ефективності законодавства в тій або іншій сфері громадського життя;

3) враховуючи основні соціально-економічні функції закону, варто виходити з оцінювання його впливу на:

– особистість і соціальні утворення (зміни у свідомості, поведінці, стимулах, оцінках діяльності, використанні прав та свобод, виконанні обов'язків, видах суспільно корисної діяльності);

– відповідні підприємства, установи, організації (визначення їх завдань та функцій, ступінь використання повноважень, доцільність тих або інших соціально-економічних дій);

– процеси в окремих галузях і сферах громадського життя, у суспільстві (зміни ступеня керованості ними, зміни рівня розвитку, часу на досягнення якісних і кількісних змін);

4) необхідним є використання різних показників, що дають можливість оцінити реальні зміни в об'єкті регулювання, отримані від впливу закону та окремих його положень. Для кожного об'єкта бажано використати систему показників (соціальних, фінансових, організаційних тощо) з виявленням головного, що виражає основний зміст закону та його регулятивний вплив;

5) необхідно планомірно організувати всю діяльність з виконання закону. У цьому можуть допомогти складання комплексних планів, програм його реалізації, які охоплюють погоджену діяльність органів держави, наукових організацій тощо, а також тих, які передбачають систему збору та аналізу інформації про хід дії закону, заходу на різних рівнях соціальної організації, аналітичної оцінки, внесення певних корективів та прогнозів можливих наслідків дії закону.

Можна зробити висновок, що вибір критеріїв оцінювання має величезне значення, оскільки останні визначають спрямованість якості. Від правильно визначеного

критерію залежать не тільки оцінювання якості законодавства, а й практичні кроки з упровадження різноманітних засобів для підвищення його рівня.

Оцінювання якості законодавства – це справа надзвичайно складна, відповідальна, яка вимагає знання минулого та сучасного законодавства, передбачення еволюції права в умовах суверенності держави, врахування потреб та інтересів правотворчої та правозастосовної практики тощо.

Тобто якість законодавства – це передусім відповідність його змісту та цілей потребам населення і реальній економічній ситуації під час законопроектної роботи. Закон досягне своєї мети (стане якісним) лише тоді, коли ще в передзаконній стадії глибоко й усебічно буде вивчено громадську думку, яка відображає назрілі потреби зовнішнього середовища, коли законодавцем об'єктивно урахуються ці потреби та закріпляться в законодавчому акті.

Оцінюючи та вивчаючи якість законодавства, треба враховувати, чи повно відображено соціально-економічну потребу в конкретному законі, чи виявлено його цілі, чи намічено механізми забезпечення його дії, чи прогнозувалась ефективність дії закону тощо. Оцінювання рівня якості здійснюється на основі критеріїв та з урахуванням показників.

Перш ніж переходити до обґрунтування та характеристики показників якості законодавства, слід керуватися такими двома обставинами:

1) показник якості законодавства – це засіб розкриття стану якості законодавства стосовно якогось її критерію. Саме критерій визначає зміст показника;

2) показників, за допомогою яких (завдяки певній простій формулі) можна оцінити якість законодавства, не існує. Складність поняття «якість законодавства» зумовлюється складністю системи її показників. Це, у свою чергу, означає складність процедури використання показників якості законодавства.

Отже, під показником якості зазвичай розуміють конкретну властивість або ознаку, за якою оцінюється якість. Цю властивість можна відобразити кількісно або просто описати. Одні показники

можуть мати вирішальне значення для оцінювання, а інші – тільки доповнювати її, тобто враховувати. Головний показник, що чинить вирішальний вплив на її результат, об'єктивно є критерієм (мірилом) оцінювання [4-5].

Показник якості законодавства – це ознака, зовнішній прояв, за яким можна встановити відповідність законодавства існуючим критеріям, визначити ступінь досягнення цілей і завдань законодавства.

Іншими словами, сама ціль закону є критерієм-еталоном його якості, а строки, витрати, час, енерговитрати тощо – показниками. До показників якості законодавства висувують певні вимоги, головними з яких є репрезентативність, надійність, порівнюваність та об'єктивність [6-7].

Найбільш якісними можуть бути визнані ті нормативно-правові акти, які в більшій мірі забезпечують реалізацію соціально-економічних інтересів у сфері своєї дії. Виходячи з цього методологічного посилення доцільно запропонувати перелік загальних показників оцінки якості законодавства, які систематизовано у три групи (загальнодержавні, спеціальні та індивідуальні) (табл. 1).

На нашу думку, для найбільш точного та об'єктивного оцінювання якості законодавства кількість показників повинна бути суттєвою. Чим більше показників, тим достовірними будуть результати оцінювання. Оскільки закони регулюють різні сторони суспільного життя, сфери державного управління тощо, для оцінювання кожного з них має вироблятися індивідуальний набір показників якості. Однак існують свого роду універсальні показники, які можна використовувати для оцінювання якості більшої частини законів:

- статистичні, абсолютні та відносні фінансові й економічні показники;
- відсутність соціальних конфліктів у сфері регулювання – закону;
- соціальна й організаційно-управлінська виконуваність окремих законодавчих приписів, мінімізація правопорушень у даній сфері;
- стабільність реалізації норм закону, відсутність у ході реалізації побічних, не прогнозованих негативних ефектів;
- підтримка закону фахівцями та гро-

мадською думкою, визнання його корисності.

Нами запропоновано формульне представлення деяких комплексних показників оцінки якості законодавства, які можуть бути самостійним дослідженням у разі потреби проведення відповідних експертиз та формалізовані на основі п'яти складових: забезпеченість законом; структурна ефективність бази дослідження; забезпечення реалізації закону; інтерпретація законодавства; імплементація у вітчизняне законодавство міжнародних договорів (табл. 2).

Перераховані загальні показники оцінки якості законодавства повинні визначатися на етапі планування правового моніторингу (підготовча стадія) і можуть бути уточнені в процесі проведення моніторингу стосовно особливостей конкретних суспільних відносин, які виступають об'єктом нормативного регулювання. Крім того, оцінка якості законодавства повинна здійснюватися по ряду галузевих показників, що відображають

специфіку нормотворчої та правозахисної діяльності в оціночній сфері.

Розробка конкретних показників якості законодавства в кожному окремому випадку вимагає творчого підходу. Однак в якості загального методологічного принципу досліджень може виступати орієнтація на виявлення показників конфліктності суспільних відносин, що характеризують міру задоволення правомірних інтересів учасників регульованих відносин. Використання в процесі дослідження такого показника якості законодавства, як ступінь конфліктності врегульованих законодавством відносин, передбачає визначення оптимального для даної сфери рівня конфліктності (з урахуванням конкретної соціально-політичної, економічної, моральної та інших ситуацій).

Висновки. Система превентивних заходів інституційного розвитку є результатом функціонування суспільства як цілісного організму, який поєднує правову, економічну, соціальну, політичну та культурну системи, а, отже, вимагає для

Таблиця 1

Зміст основних показників оцінки якості законодавства

Група показників	Зміст показників
Загальнодержавні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Недотримання гарантованих прав, свобод і законних інтересів людини та громадянина. 2. Наявність дублюючих норм права в нормативних правових актах 3. Недотримання органом державної влади і органом місцевого самоврядування своєї компетенції при формуванні нормативно-правового акта 4. Розширене тлумачення компетенції органу влади 5. Змішання різних правових понять, що визначають статус органу влади (компетенція, права, обов'язки, повноваження, завдання, функції) 6. Відсутність зв'язку (її нечіткість) між правами органу влади і його зобов'язаннями 7. Відсутність взаємодії і координації між правами і обов'язками декількох взаємопов'язаних органів влади при виконанні ними загальних функцій 8. Наявність загальних формулювань про відповідальність органу влади і його керівництва
Спеціальні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Колізії норм права 2. Невідповідність нормативного правового акта України міжнародним зобов'язанням 3. Спотворення сенсу норм закону в змісті підзаконних актів 4. Наявність положень нормативно-правового акта, що сприяють виникненню необґрунтованих витрат бюджетів всіх рівнів бюджетної системи 5. Неправомірні або необґрунтовані положення дії нормативно-правових актів 6. Наявність помилок юридично-технічного характеру
Індивідуальні	<ol style="list-style-type: none"> 1. Неповнота в правовому регулюванні суспільних відносин, прогалини в правовому регулюванні суспільних правовідносин 2. Наявність в нормативному правовому акті корупціогенних чинників 3. Спотворення сенсу положень Конституції України, рішень Конституційного суду і постанов Європейського суду з прав людини та інших нормативно-правових актах 4. Кількість і характер зафіксованих правопорушень у сфері дії нормативного правового акта, а також кількість випадків притягнення винних осіб до відповідальності 5. Перебільшення вимог до суб'єкта отримання державних послуг всупереч нормам закону

**Формалізоване представлення комплексних показників
оцінки якості законодавства**

Група показників		Показник	Примітки
Загальнодержавні	Забезпеченість законом	1. Дефіцит закону (Dzz) $Dzz = 100\% - \frac{x \times 100\%}{V} = (1 - \frac{x}{V}) 100\%$ 2. Профіцит закону (Pzz) $Pzz = 100\% + \frac{y \times 100\%}{V}$	«V» – 100% загальної кількості видів суспільних відносин одного порядку в межах поля дослідження; «x» – кількість суспільних відносин одного порядку в межах поля дослідження, які не мають законодавчого забезпечення; «y» – кількість суспільних відносин одного порядку в межах поля дослідження, які мають подвійне або інше багаторазове законодавче забезпечення
	Структурна ефективність бази дослідження	Частка законів, які мають структурні недоліки (Mcn) $Mcn = 100\% - \frac{P \times 100\%}{N}$	«P» – закони, які не мають структурних недоліків «N» – усі закони однієї групи з бази дослідження
Спеціальні	Імплементация у вітчизняне законодавство міжнародних договорів	Коефіцієнт імплементации у законодавство ратифікованих міжнародних договорів (Кмд) $Kiz = \frac{Iz}{Iz}$	«Izi» – кількість положень міжнародних договорів, які імплементовані у законодавство України «Iz» – всі положення міжнародних договорів, ратифікованих Україною Kiz=1
Індивідуальні	Інтерпретація законодавства	Коефіцієнт інтерпретації законодавства (Kiz) $Kiz = \frac{Nz}{Nc}$	«Nz» – загальна кількість самостійних законів з бази дослідження «Nc» – кількість самостійних законів з бази дослідження, які інтерпретовані підзаконними актами Kiz > 0
	Забезпечення реалізації закону	Коефіцієнт забезпечення реалізації закону (Kpz) $Kpz = \frac{Mz}{Pz}$	«Mz» – матеріальні закони «Pz» – процесуальні закони Kpz = 1

свого аналізу міждисциплінарної методології, що базується на еволюційній версії інституціоналізму та дозволяє пов'язати законодавство із усіма системами суспільства, виділити суттєві функції, які виконують складові інституціонального середовища відносно соціально-економічної системи, і при цьому продемонструвати можливості та напрями впливу якості законодавства на економічний розвиток через цілеспрямовану зміну інститутів.

Список літератури:

- Мельник О. М. Фактори ефективності законодавства. Держава і право: Держава і право : зб. наук. праць. К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2008. № 41. С. 28–35.
- Онщенко Н. М. Сприйняття права в умовах демократичного розвитку: проблеми, реалії, перспективи: [монографія] / Н. М. Онщенко; [відп. ред. Ю. С. Шемшученко]. К. : Юрид. думка, 2008. 320 с.
- Хорошильцев А. И. Эффективность права: понятие и особенности. Общество и право. 2011. № 2. С. 47–51.
- Boggero Giovanni (Università degli Studi di Torino). Constitutional Principles of Local Self-Government in Europe. Leiden, Netherlands; Boston : Brill, 2017. 334 p.
- Faguet Jean-Paul. Decentralization and Governance. World Development. 2014. Vol. 53. P. 2-13.
- Эффективность законодательства в экономической сфере : науч.-практ. исследование / [отв. ред. Ю. А. Тихомиров]. М. : Волтерс Клувер, 2010. 384 с.
- Бакуменко В.Д., Попов С.А. Парадигма інноваційного розвитку суспільства: сучасні концепції реформування публічного управління. Ефективність публічного управління. 2015. Вип. 43. С. 21-28.

Shestakovska T., Basenko K., Polyakova O. Methodological toolkit for quality assurance of legislation in the economic context of preventive measures of institutional development

The article substantiates the need for the development of the socio-economic system and its institutions in modern conditions based on the use of tools for assessing the quality of legislation of Ukraine. A methodological approach to the assessment of the quality of legislation based on specific criteria and indicators is proposed. It has been established that the quality of legislation is primarily the correspondence of its content and goals to the needs of the population and the real economic situation during the legislative work. The law will achieve its goal (become high-quality) only when, even in the pre-legislative stage, public opinion is deeply and comprehensively studied, which reflects the ripe needs of the external environment, when the legislator objectively takes these needs into account and enshrines them in the legislative act. General indicators for assessing the quality of the legislation of Ukraine have been developed, which include an analysis of the provision of law, the structural effectiveness of legal acts, the level of provision for the implementation of laws, the possibility of interpretation of legislation, an analysis of the implementation of ratified international treaties in the legislation of Ukraine and, in turn, are intended for the possibility of development in the economic in the context of preventive measures of institutional development. Before moving on to the justification and characteristics of legislation quality indicators, one should be guided by the following two circumstances: 1) legislation quality indicator is a means of revealing the state of legislation quality in relation to some of its criteria. It is the criterion that determines the content of the indicator; 2) there are no indicators that can be used to assess the quality of legislation (thanks to a certain simple formula). The complexity of the concept of «quality of legislation» is determined by the complexity of the system of its indicators. This, in turn, means the complexity of the procedure for using legislation quality indicators. The listed general indicators of the assessment of the quality of legislation should be determined at the planning stage of legal monitoring (preparatory stage) and may be specified during the monitoring process regarding the specifics of specific social relations that are the object of regulatory regulation. In addition, the assessment of the quality of legislation should be carried out according to a number of industry indicators that reflect the specifics of law-making and human rights protection activities in the assessment field.

Key words: socio-economic system, institutional development, quality of legislation, normative legal acts, effectiveness of the law.